

ЛЮДИНА МАЙБУТНЬОГО: ЛІТЕРАТУРНО-КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ШТРИХ ДО ПОРТРЕТА

Гайович Галина Василівна,
кандидат філологічних наук, доцент,
професор кафедри мовної підготовки
Інститут державного управління
у сфері цивільного захисту
halina15ukr@gmail.com
orcid.org/0000-0003-0135-6191

Василь Барка більшу частину свого життя прожив поза Україною. Умови життя спонукали його до конструювання особливої моделі світу, яку письменник представив у своїх творах.

Метою дослідження є спроба розкрити основні причини своєрідності поетичного мікро- та макрокосмосу письменника через аналіз фактів життя, зосередити увагу на тих аспектах творчості, які лежать в основі філософського конструювання письменником власної картини світу.

Методи. Під час дослідження використовувалися елементи мікроаналізу, біографічного, соціологічного методів, а також для аналізу художнього концепту самоти було використано деякі прийоми пошарового аналізу, що використовується в дослідженнях художнього концепту.

Результати. Проаналізувавши важливі віхи життя письменника, автор статті доходить думки, що віра в Бога завжди жила в душі письменника, а войовниче неприйняття релігії комуністичною системою, агресивне знищення всього, що стосувалося віри й церкви, ще більше захопило митця до пошуку глибин цього явища. Тому логічним висновком у пошуку істини видається його переконання, що найглибша трагедія людини полягає в її гріховному відділенні від Бога.

Йдеться й про те, що мрії Барки про ідеальний світ збігаються з теорією Сковороди. Що цікаво, митець не лише мріяв про такий світ, а сам став його представником. Ця думка підтверджена його життям в останні роки. Дослідження також показало, що особливі умови життя й розуміння світу та функцій людини в ньому відбилися й у його творчості. У пошуках гармонії Барка створює поезію, що має оригінальний стиль і вимагає від читача уваги як фізичної, так і духовної.

Висновки. У розвідці зроблено висновок, що через певні життєві обставини В. Барка вимушений був жити самотньо, і це, на думку автора, стало причиною особливого способу мислення, який і привів його до створення своєї особливої реальності, а отже, й творчості. Саме життя дало йому можливість максимально наблизитися до омріяної сакральності й стати частиною цієї святості. Особливі умови життя й розуміння світу та функцій людини в ньому відбилися у його творчості, насамперед у поезії, зокрема у збірці «Океан».

Перспективи досліджень творчості письменника досить широкі, цікавим видається комунікативно-когнітивний аналіз художнього концепту самоти, що пронизує збірку «Океан».

Ключові слова: модель світу, самотність, релігійні мотиви, життя та творчість Василя Барки, поетична палітра, авторський стиль.

MAN OF THE FUTURE: LITERATURE-CULTURAL FEATURE OF THE DEPICTION

Haiovych Halyna Vasylivna,
Candidate of philological sciences,
associate professor, professor of language training
Institute of Public Administration
in the Sphere of Civil Protection
halina15ukr@gmail.com
orcid.org/0000-0003-0135-6191

This article deals with the life and work of Vasyl Barka. He is one of the most prominent writers of the 20th century and one of the brightest representatives of Ukrainian emigration. The artist spent most of his life outside Ukraine. Nowadays he is returning to his native land in his poems.

Purpose. This research analyzes the facts of his life in order to explain the original poetic micro- and macrocosm of the writer, it focuses on such aspects of his creativity, which underlie the philosophical design of the writer's own picture of the world.

Methods. The research is based on microanalyses, biography, sociology, and moreover, to perform art concept analysis of the sanctuary various layers analysis methods were used.

Results. It is believed that faith in God has always lived in the soul of the writer. But tough rejection of religion by the communist system, aggressive destruction of everything related to faith and church, encouraged the artist to look for the depths of this phenomena. Searching for the truth, Vasyl Barka is convinced that the deepest human's tragedy lays in their sinful separation from God.

The article says that Barka's dream of an ideal world coincides with Skovoroda's theory. However, the artist not only dreamt of such a world, but he became his representative himself. This view is confirmed by the last period of his life. Constant philosophical reflections about the sense of life have resulted in the change of the world outlook and the complete adoption of Christian ideology. With the help of his writings, Vasyl Barka tries to purify our spirituality from all the stinging and hypocritical things which were done by the Pharisees from science and arts and their books. In search for harmony, Barka creates poetry of original style which requires the reader's physical and spiritual attention.

Conclusions. The research concludes that due to some life circumstance Barka was forced to live alone, thus upon the article author's thought this has caused Barka to develop his specific minding, reality, and thus creativity. Probably, the very life within this world has given him opportunity to approach dreamed up sacredness and, therefore, his art. The artist's specific life conditions and his world understanding have reflected in his art, first of all, in his paperwork "Ocean".

The prospects of Barka's art research are tremendous, specifically it would be interesting to conduct communication-cognitive analysis of the aloneness art concept which saturates the "Ocean".

Key words: model of the world, sanctuary, religious motives, life and work of Vasyl Barka, poetic palette, author's style.

1. Вступ

Духовний розвиток людства загалом та окремо взятої особистості, особливо якщо ця особистість залишила людству цілу низку неординарних художніх творів, у яких зроблено спробу досягнути найважливіші питання світобудови, завжди знаходиться в центрі уваги науковців різних галузей. Василь Барка один з найвидатніших модерністів ХХ століття та яскравих представників української еміграції. Він був не лише письменником, а й філософом, тому його висловлювання щодо тих чи інших явищ життя звучать глибоко та переконливо. Для творчості В. Барки, з одного боку, органічними є релігійність, філософічність, гуманізм, гармонія між людиною й світом, людиною й космосом, з іншого – заглибленість у народну стихію, казковість та щедre використання фантастичних елементів у створенні міфологічних образів на основі фольклорного розуміння світу. Ці два елементи чуттєвої любові до світу, як пишуть дослідники творчості Барки, утворюють гармонію земного і неземного в творах Барки, нагадують філософію Григорія Сковороди та інших ідеалістів.

Життю й творчості Василя Барки присвячено чимало літературознавчих досліджень у діаспорі, а нині він повертається й на рідну землю, заслужено здобуваючи високу оцінку та стаючи об'єктом наукових зацікавлень. До досягнення творчого й життєвого шляху письменника долучилися такі відомі літературознавці, критики та філософи, як Ю. Шерех, Ю. Тарнавський, Б. Бойчук, В. Кейс (1996), Р. Мовчан (1998), М. Вірний (1998), М. Слабошпицький, М. Жулинський (1995), М. Ільницький (1995), О. Гринів (1996), Кіндрась К. (2003), В. Пушко (2009), О. Маланій (2011; 2015) та інші. У дослідженнях згаданих авторів були спроби з'ясувати причини формування неординарної особистості митця, що спричинило специфічність картини світу, оприявленої в його творах. Проте зрозуміти й досягнути підґрунтя його життєвої філософії не вдалося наразі нікому. Актуальність такого дослідження в умовах розбудови України як незалежної, вільної й демократичної держави є незаперечною, оскільки культура і духовність – це той фундамент, без якого неможливо вибудувати міцну будівлю. Пропонована стаття може стати підґрунтям для майбутніх студій, присвячених творчому доробку В. Барки, у яких буде приділено увагу як лінгвістичним, так і екстралінгвістичним факторам його текстів.

Метою цього дослідження є спроба розкрити основні причини своєрідності поетичного мікро- та макрокосмосу письменника через аналіз фактів життя. Для досягнення мети було поставлено та виконано такі завдання: 1) дослідити особливості сконструйованої письменником власної картини світу; 2) зробити крок до глибшого осмислення та вивчення неординарної й багатой творчості Василя Барки, зокрема поетичної; 3) проаналізувати уривки деяких віршів із збірки «Океан» з метою підтвердження думки про те, що особливі умови життя впливали на зміст творчості; 4) розглянути самотність як причину специфічного способу мислення, який і привів митця до створення своєї особливої реальності, а отже, й творчості.

Таким чином, новизною розвідки є те, що в ній уперше зроблено спробу розглядати картину світу В. Барки через призму самотності. Так склалася його доля, що більшу частину свого життя він прожив поза Україною. Це, на нашу думку, могло стати однією з причин конструювання тієї особливої картини світу, яку письменник залишив у своїх творах. Також трактування поняття «особлива картина світу В. Барки» доповнюємо визначенням самого письменника, який зазначив: «Усе, що створюється митцем, повинне ґрунтуватися на його «власному душевному досвіді».

Під час дослідження використовувалися елементи мікроаналізу, біографічного, соціологічного методів, а також для аналізу художнього концепту самоти було використано деякі прийоми пошарового аналізу, що використовується в дослідженнях художніх концептів. Цю методіку для дослідження окремих художніх концептів, яка базується на послідовному виокремленні прошарків концепту, запропонувала І.А. Тарасова. Однак аналіз зазначеного концепту не є метою цієї статті, тому тут зроблено лише перший крок до його глибшого висвітлення.

2. До «джерел життєвої правди»

Поет, белетрист, есеїст, критик, літературознавець і перекладач Василь Костянтинівич Барка прожив незвичайне життя. Його нелегке, а то й драматичне подекуди життя органічно вписується в контекст складної доби. Описуючи в автобіографії етапи свого життя, яке вже з дитинства не було легким і безхмарним, він усе ж знаходить позитивні моменти, що стали для нього в майбутньому доброю школою: «Народився 16-го липня 1908 року, в селі Солониці, Лубенського повіту, Полтавської губернії...

Вчився я в так званій «трудовій школі», а потім на Педагогічних курсах і в Педтехнікумі – з перервами, бо батько після тифу кілька років був недужий, родина жила в нужді і треба було заробляти на селах (пасти коні, вести коні при оранці, помагати біля молотарки, стерегти баштани тощо). Але то обернулося школою життя і мови.

По закінченні Педагогічного технікуму вчителював у шахтарській школі (село Сьома рота, Попаснянського району, на Артемівщині).

Звідти, після конфлікту і різних прикростей, виїхав на Північний Кавказ. На Україні мою заяву з університетів та інститутів незмінно повертали. Але на Північному Кавказі я скінчив філологічний факультет і аспірантуру, обравши як фах історію західноєвропейських літератур середньовіччя...» (Барка, «Автобіографія»). Далі в автобіографії автор згадує свої перші проби пера та емоції, які викликало в нього знайомство з поезією. Оскільки поезія Василя Барки вже з самого початку не була декларативною, сухою й догматичною, його першу збірку віршів від-

разу помітили наглядачі від компартії й заборонили. Для молодого поета це був несподіваний удар, бо він себе вважав цілком лояльним до тогочасного партійного курсу країни.

Василь Барка як ерудит та інтелектуал не міг спокійно сприймати закиди щодо його неблагонадійності лише через те, що він відобразив у своїй модерній поезії реальні картини більшовицького наступу на релігію та служителів церкви. Однак, можливо, саме цей епізод із біографії означає для формування життєвої позиції митця більше, ніж може здатися на перший погляд, адже майже вся його творчість позначена глибокою вірою в Бога, «саме релігія, віра стала для Барки тим притулком, де поет відчув свою значимість, де зміг віднайти “втрачений душевний рай”...» (Маланий, 2015: с. 126). Можна думати, що віра в Бога завжди жила в душі письменника, але войовниче неприйняття релігії комуністичною системою, агресивне знищення всього, що стосувалося віри й церкви, від матеріальних надбань до релігійних наставників, лише розбудило прагнення глибше зануритися в розуміння цього явища. Копаючи усе глибше в пошуках істини, Василь Барка все більше переконувався в думці, що «Серед з усіх трагедій людини найглибшою є трагедія її гріховного відділення від Бога, від небесних сил і життя в воскресінні» (Вірний, 1998: с. 6).

Життя Василя Барки оповите міфами, котрі містифікують реальність. З одного боку, він український інтелегент періоду радянського застою, який рятувався від застиглих догм офіційного мистецтва, сірої буденності та проблем особистісного характеру. Він постійно працював над своїм розвитком. Що змушувало його занурюватися в вивчення різноманітних філософських концепцій, знайомитися з творчістю зарубіжних і вітчизняних митців слова? Мабуть, це була спроба осмислити світову скарбницю знань і долучити її до власного світогляду. Це допомагало йому послідовно, день за днем вибудовувати багатошарову, складну систему власної філософії та естетики художньої творчості.

На перших порах щастило й у творчості, і в професійному житті. Його перші поетичні проби знайшли підтримку в особі відомого вже на той час П. Тичини, який надрукував їх в «Червоному шляху», найбільшому в той час періодичному журналі в УРСР. Окрім літературної справи, Барка успішно займався педагогічною діяльністю – спочатку працював учителем математики в Україні, пізніше читав курс лекцій з історії західноєвропейських літератур у Краснодарі, також була в його біографії наукова робота – написав кандидатську дисертацією, яку 1940 р. успішно захистив у Москві. Отже, усе це давало йому скромний дохід для прожиття.

На жаль, так було не завжди. Пережив Барка й багато незгод. Серед них найбільш яскраві, окрім втечі на Кубань, – це, участь у війні з фашистами, тяжке поранення, полон, гірка доля «остарбайтера», табір для «переміщених осіб» в Авгсбурзі та напіврабська праця в ньому, пошуки умов для життя на чужині. Усі ці негаразди долі не зламали письменника, а знову ж таки лише спонукали його шукати сенс життя в нових умовах. Нові життєві умови й постійні філософські роздуми про сенс життя привели до зміни світогляду та цілковитого прийняття християнської ідеології. Про свої шукання Василь Барка пише так: «Читаючи Біблію, я знайшов: сили Божі в історичному житті посилають імпульси в основному і найчастіше не через відносини речовинностей у подіях, але через характери людей, через їх душевні стани, їх серця» (Вірний, 1998: с. 34).

3. Барчина модель світу і її відображення в поезії

Цікавими для розуміння моделі світу, яку вибудував Василь Барка, є його інтерв'ю для українських слухачів радіостанції «Свобода», запис якого подає у своїй книзі «Портрет поета» М. Вірний. Для прикладу наведемо кілька цитат з міркувань автора, що допомагають наблизитися до розуміння філософських глибин його світобачення. Відповідаючи на питання щодо теми збірки релігійних есеїв «Вершник неба» (1965), письменник говорить: «Не тільки національну літературу, а й звичайну оселю не можна вибудувати там, де немає джерел... В літературі творчість неможлива без властивих джерел життєвої правди: вони дають їй гарячу кров, зміст і художню вартість... Історія літератури показує, що ці джерела суто духовні...» (Вірний, 1998: с. 26). Ці міркування видають глибоку життєву мудрість і підводять до логічного резюме: усе, що створюється митцем, повинне ґрунтуватися на його «власному душевному досвіді», бо інакше перетвориться на неживу форму, яка не матиме нічого спільного з мистецтвом.

Якщо говорити про духовні джерела самого Василя Барки, то окрім біблійних істин, які, на думку автора, є пріоритетними, учителями, що залишили слід і в житті, і в творчості письменника, можна вважати багатьох відомих особистостей, серед яких Г. Сковорода, Т. Шевченко, Ф. Достоевський, П. Тичина, В. Сосюра тощо. Багато дослідників життя й творчості Барки наголошують на органічному його зв'язку з Григорієм Сковородою. Цю думку підтверджує насамперед визнання самого поета, який називає себе «цілковитим сквородинцем» (Вірний, 1998: с. 58). Окрім того, читаючи інтерв'ю В. Барки, знаходимо ще цьому й інші підтвердження. Зокрема, пошлемося на наступне висловлювання: «В алегоричному описі, що склав Сковорода, духовний чоловік буде вільний і невтомний, ширатиме над горами і безоднями, морями і пустелями, проникатиме зорями в майбутність, матиме очі голуба, крила орла, прудкість оленя, відвагу лева, швидкість сокола; в тілі буде твердість адаманту, смарагду, сапфіру, анафраксу. Сім Божих птиць витатимуть над ним: дух краси, віри, надії, милосердя, порядности, прозоріння, чистосердя. Це духовний чоловік, ідеал Сковороди» (Вірний, 1998: с. 27). Тут чітко проглядається утілення мрій про ідеальний світ людей і самого автора, який до того ж не лише мріяв про такий світ, а й сам став його представником. Підтвердженням цієї думки є його життя останнього періоду. Віра переселила його з модерного міста на лоно природи. Протягом тривалого часу, до останніх земних своїх днів він жив в Кетскільських горах, у відпочинковій оселі «Верховина», яка належить Українському братському союзу. Він любив ходити в лісисті гори, спати на землі, при зорях з каменем під головою, а найкращим підручником поезії для нього стала книга вселенського життя (Вірний, 1998: с. 8). Другим чинником, який спонукав поета й філософа Барку до такого незвичайного для сучасної людини стилю життя, на нашу думку, стала його самотність. Цей концепт часто зустрічаємо в його поезії, наприклад:

*Піду, пустельник, по дощах нещастя,
спалають смутки в самоті* (Барка, 1979: с. 33).

Або:

*Самота: листок на схід скривавивсь,
Чи порив його спинити?*

Вірю: вік в апостольському праві

Дав вінець – від сонця мирність (Барка, 1979: с. 171).

Тут, окрім самотності, відчуваємо вже певну сакральність – віру в священне, святе, ритуальне, пов'язане з релігійним світосприйняттям та вірою в метафізичну реальність. Ця вимріяна дійсність для поета є чимось цілковито іншим порівняно з дійсністю земною, тож своє життя в цьому світі він максимально наблизив до цієї сакральності й став частиною цієї святості.

Ідеал людини Барки знаходимо в ліричному образі, який змальовано в одній з його поезій, де представлено картину переходу цього ідеального героя в потойбіччя:

Його, як спів, на світляній хустині

до брами раю принесло;

розкриються, мов крин, світи гостинні,

де сяйво бризка на чоло (Барка, 1979: с. 15).

Це людина майбутнього. Сучасні ж люди, на думку поета, погрузли в матеріалістичному світі, який відриває їх від духовних сфер і перетворює життя на сіру, нудну, злобну і злиденну буденність. Порятунком від цього поет бачить «тільки в відновленні втрачених висот духовності: це сфери християнського думання» (Вірний, 1998: с. 27).

Своєю творчістю Василь Барка намагається очистити нашу духовність від усього калічного і лицемірного, що було нанесено фарисеями від науки та мистецтва та їхніми книжками.

У пошуках гармонії Барка створює поезію, що має оригінальний стиль, «який вимагає від читача повної уваги» (Кейс, 1996: с. 68). Подивимося, для прикладу, на рядки вірша, який надруковано у збірці «Океан»:

Це знов при сутінку з вершини

в куток камінний самоти:

ти наче в квітці станула шипшинній –

мені до серця процвісти (Барка, 1979: с. 28).

Здавалося б, це всього лише строфа з інтимної лірики, але для того, щоб сприйняти її посыл, побачити й відчути ту глибину почуття, яку заклав в неї автор, потрібна вся наша увага або, точніше, уся наша душа. Тільки тоді ми побачимо самотність ліричного героя, що, як камінь, здавлює душу, тримає її в глухому темному кутку, але образ коханої, який ще живе в серці, допомагає жити й боротися. Мабуть саме тому свою поезію автор завершує твердженням:

Любитиму тебе, хоч ніч, мов камінь,

до серця в смерть мені повисне.

І в море я впаду, блідий руками,

на дно лежати ненависне (Барка, 1979: с. 28).

Усе в цих рядках – і граматики, і лексики, і пунктуація – служить для найточнішого передавання емоцій і почуттів ліричного героя. «Навіть, – як слушно зауважує В. Кейс, – коли за це треба заплатити логікою» (Кейс, 1996: с. 68). Тому тут ми долучаємося до висловлювань Ю. Шевельова, І. Костецького, В. Кейса про те, що не можна читати поезію Василя Барки так, як ми читаємо класичну поезію чи газетну статтю, її треба «студіювати».

Подивимося ще на один вірш із збірки «Океан» під назвою «Минучість». Рядки вірша:

Не знаю вже, чи ніби листом красне

Та тихе деревце, зустріну –

Тебе, коли крізь ліс і небо гасне,

Як грядка без стрункого крину (Барка, 1979: с. 39)

видають розпуку ліричного героя, яка огортає його серце через розлуку з коханою. Підібрані метафори, епітети та лексеми викликають до життя образи, які вписуються в українську картину світу, перегукуються з фольклорними мотивами.

Наступні рядки вірша, як гарна музика, навівають меланхолію й легку тугу за приємними моментами з минулого:

Як від скрипок, від сосон пригадаю

до пристрасти тебе прихильну, –

зідхну, немов гілля, що раптом з гаю

все скорбне втратило в неділю (Барка, 1979: с. 39).

І знову ж між рядками проглядається образ самотності, але тут вона не така явна, схована за спогадами і спробою позбутися «скорбного». Однак у загальному настрої поезії чітко лунають її мотиви.

Варто сказати, що велика збірка віршів «Океан» стала етапною в творчості письменника, вона відзначається особливою міфологічною різноманітністю образів. У цій книзі автор представив нам різні варіанти однієї теми – оспівування земного кохання, особливою ознакою якого є самотність ліричного героя, для якого перебування в конфронтації з реальним світом є нормою.

4. Висновки

Дослідивши деякі аспекти життя й творчості В. Барки, доходимо висновку, що через певні обставини він вимушений був жити самотньо, і це, на нашу думку, стало причиною особливого способу мислення, який і привів його до створення своєї особливої реальності, а отже, й творчості. Цей свій світ він запозичив у Сквороди, але трохи додав до нього й своїх ноток. І що цікаво, він, так само як і великий філософ, не створював чергову утопічну теорію, а будував цей особливий світ для себе, щоб жити в ньому й шукати завдяки йому дорогу «до зірок» чи, точніше, «до Бога». Мабуть саме життя в цьому світі дало йому можливість максимально наблизитися до омріяної сакральності

й стати частиною цієї святості. Особливі умови життя й розуміння світу та функцій людини в ньому відбилися у його творчості, насамперед у поезії, зокрема, у збірці «Океан». У ній можна відшукати елементи різних стильових шкіл та напрямів. Тут наявні виразні символістські та футуристичні елементи як російської, так і української поезії XX століття, модерна вишуканість Рільке, барокова багатогранність творчої спадщини Сквороди тощо. Мабуть такий сплав стилів і є причиною того, що вірш Василя Барки непросто зрозуміти й осягнути його глибину. Тому поет перебуває ніби на узбіччі загального літературного процесу, а його творчість до цього часу не дістала всебічної наукової оцінки.

Подальші дослідження плануємо присвятити комунікативно-когнітивному аналізу художнього концепту самоти, що пронизує збірку «Океан». Це допоможе глибшому осмисленню та вивченню неординарної та багатогранної творчості Василя Барки, зокрема поетичної, дасть змогу проаналізувати її з погляду національних, релігійних та християнських засад, зануритися в образи ліричних творів і спробувати усвідомити той глибинний підтекст, яким вони наповнені. Також потребують ретельного дослідження стильові та мовні особливості Барчиних поезій, вони допоможуть усвідомити художню логіку, завдяки якій вірш поета набуває незрівнянної поетичної сили.

Література:

1. Барка В. Автобіографія. *Віртуальний підручник з української літератури «Еврика»*. URL: <http://eureka.ucoz.ua/publ/199-1-0-727> (дата звернення: 24.04.2019).
2. Вірний М. Портрет поета. Рівне, 1998. 201 с.
3. Маланий О. Сакральний мультиверс поетичних творів Василя Барки. *Волинь філологічна: текст і контекст*. 2015. Вип. 19. С. 124–134. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vftk_2015_19_16 (дата звернення: 15.04.2019).
4. Кейс В. Про «Свідка для сонця шестикрилих» (з промови на святкуванні Василя Барки 22-го червня 1996 року). *Світovid*. 1996. № 4. С. 68–72.
5. Барка В. Океан. Лірика. Нью-Йорк, 1979. 632 с.
6. Гринів О. Василь Барка як послідовник Григорія Сквороди. *Літературознавство: матеріали III Міжнародного конгресу україністів* (Харків, 26–29 серпня 1996 р.). К., 1996. С. 325–331.
7. Жулинський М.Г. Василь Барка – культуролог і літописець долі українського народу. *Народна творчість та етнологія*. 2004. № 4. С. 56–66.
8. Ільницький М. Запах рідного слова серед чужого моря: Поети української еміграції. *Дзвін*. 1995. № 4. С. 140–151.
9. Кіндрась К. Світ ловив його, та не спіймав. *Vsesvit*. 2003. № 7–8. С. 162–164.
10. Маланий О. Національний часопростір у поезії Василя Барки. *Слово і час*. 2011. № 4. С. 51–61.
11. Мовчан Р. Український лірник на американській землі. *Дивослово*. 1998. № 7. С. 2–5.
12. Пушко В.Ф. Страдницька доля Василя Барки. *Слово і час*. 2009. № 9. С. 65–72.

References:

1. Barka V. Autobiography [Autobiography]. *Virtual 'nyu pidruchnyk z ukayins'koyi literatury "Evryka" – Virtual textbook of Ukrainian literature «Evryka»*. URL: <http://eureka.ucoz.ua/publ/199-1-0-727> (accessed: 24.04.2019).
2. Virnyy M. (1998). Portrait of poet [Portrait of the poet]. Rivne. 201 p.
3. Malaniy O. (2015). Sakral'nyy mul'tyvers poetychnykh tvoriv Vasylya Barky [Sacred multiverse of the poetry of Vasyl Barka]. *Volyn' filolohichna: tekst i kontekst – Volyn district philology: text and context*, 19. P. 124–134. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vftk_2015_19_16 (accessed: 15.04.2019).
4. Keys V. (1996). Pro “Svidka dlya sontsya shestykrylykh” (z promovy na svyatkuvanni Vasylya Barky 22-ho chervnya 1996 roku) [About “The Witness for the Sun of the Six Wings” (from the speech at the celebration of Vasyl Bark on June 22, 1996)]. *Svitovyd – Worldview*, 4. P. 68–72.
5. Barka V. (1979). Okean. Liryka [Ocean. Lyrics]. New-York. 632 p.
6. Hryniv O. (1996). Vasyl' Barka yak poslidovnyk Hryhoriya Skovorody [Vasil Barka as a follower of Gregory Skovoroda]. *Literaturoznavstvo: materialy III Mizhnarodnykh konhresu ukayinistiv – Literary studies: Proceedings of the 3rd International Congress of Ukrainian studies*. Kharkiv. P. 325–331.
7. Zhulyns'kyu M. (2004). Vasyl' Barka – kul'turoloh i litopysets' doli ukayins'koho narodu [Vasyl Barka is a cultural historian and chronicler of the fate of the Ukrainian people]. *Narodna tvorchist' ta etnografija – Folk arts and ethnography*, 4. P. 56–66.
8. P'nyts'kyu M. (1995). Zapakh ridnoho slova sered chuzhoho morya: Poety ukayins'koyi emihratsiyi [The smell of the native word among the strange sea: Poets of Ukrainian emigration]. *Dzvin – The bell*, 4. P. 140–151.
9. Kindras' K. (2003). Svit lovyv yoho, ta ne spiy mav [The world caught him, but did not catch him]. *Vsesvit. – The universe*, 7–8. P. 162–164.
10. Malaniy O. (2011). Natsional'nyy chasoprostir u poeziyi Vasylya Barky [National time space in Vasyl Barka's poetry]. *Slovo i chas – Word and time*, 4. P. 51–61.
11. Movchan R. (1998). Ukayins'kyi lirnyk na amerykans'kiy zemli [Ukrainian lyricist on the American soil] *Dyvoslovo – Miracle word*, 7. P. 2–5.
12. Pushko V.F. (2009). Stradnyts'ka dolya Vasylya Barky [The sage destiny of Basil Barka]. *Slovo i chas – Word and time*, 9. P. 65–72.

Стаття надійшла до редакції 15.07.2019.
The article was received 15 July 2019.